

ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
และผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยการวัดผลเชิงดุลยภาพ :
กรณีศึกษาธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา
**The Relationship between the Sufficiency Economy Philosophy Practice
and Performance Represented by the Balanced Scorecard :
A Case Study of SME's in Songkhla Province**

วันที่รับบทความ : 16/05/2019
วันที่แก้ไขบทความ : 19/03/2020
วันที่ตอบรับ : 30/04/2020

มัทนชัย สุธธิพันธุ์
*Muttanachai Suttipun**
ปทุมพร หิรัญสาลี**
*Patumporn Hiransalee***
ลักขณา คำชู***
*Lugkhana Dumchu****
วีระวรรณ ศิริพงษ์***
*Weerawan Siripong****

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงดุลยภาพของธุรกิจขนาดกลาง

*ปร.ด. (บัญชีและการเงิน) มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิล (2555), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*Ph.D. (Accounting and Finance), University of Newcastle, Australia (2012), Currently a Lecturer in Accountancy Department, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University.

**บช.ม. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2556), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำโปรแกรมการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

**M.A. (Accounting), Prince of Songkla University, Thailand. (2013), Currently a Lecturer in Accountancy School, Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University.

***บช.ม. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2556), ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***M.A. (Accounting), Prince of Songkla University, Thailand. (2013), Currently a Lecturer in Accountancy Department, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University.

และย่อมในจังหวัดสงขลา และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา โดยการศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่าระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาอยู่ในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรมกับผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับความสำคัญ

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการดำเนินงาน การวัดผลเชิงคุณภาพ ธุรกิจขนาดกลางและย่อม จังหวัดสงขลา

Abstract

This study aims to investigate the level of sufficiency economy philosophy practice and performance represented by balance scorecard of SME's in Songkhla province, and to test the relationship between sufficiency economy philosophy practice and performance. Population and sample are SME's of Songkhla province. Descriptive analysis and multiple regression are analyzed the data. As the results, the level of sufficiency economy philosophy practice comprising of the moderation, reasonableness, self-immunity, knowledge and morality and performance represented by balance scorecard comprising of the financial, customer, internal process and learning & growth was in high level. Moreover, there is positively significant relationship between the level of sufficiency economy philosophy practice in terms of reasonableness, self-immunity, knowledge, and morality, and performance represented by balance scorecard.

Keywords : Sufficiency Economy Philosophy, Performance, Balanced Scorecard, SME's, Songkhla Province

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงิน เนื่องจากธุรกิจยังใช้แนวทางในการบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับการแข่งขันด้านราคา การลดต้นทุนเพื่อได้กำไรระยะสั้นโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด รวมทั้งการมองแรงงานเป็นแค่ส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตเท่านั้น Avery (2005) ผลกระทบจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าวทำให้หลายธุรกิจประสบปัญหาขาดทุนและล้มละลาย เกิดปัญหาการว่างงานและหน่วยงานภาครัฐก็ไม่ได้มีรายได้จากภาษีเพื่อมาใช้เป็นงบประมาณในการบริหารประเทศ ต่อมา มีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมตามการบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจทางเลือก คือ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำที่คนไทยเริ่มรู้จักเป็นครั้งแรกเมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสถึงแนวคิดดังกล่าวเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เพื่อให้คนไทยใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาในขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับรัฐ ต้องอาศัยหลักการของเหตุผล คุณธรรม ความอดทน ความรอบคอบ สติและปัญญา เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก เสริมศิริ นิลดำ และคมสัน รัตนะสิมากุล (Nindum & Rattanasimakul, 2017) โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การดำรงอยู่ของธุรกิจ และความยั่งยืน รวมทั้งการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยแนวคิดการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกดำเนินโดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรเพื่อแก้ปัญหาจากวิกฤตการณ์ทางการเงินและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์ ประสบโชค มั่งสวัสดิ์ (Mongsawad, 2010) ซึ่งการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะยึดหลักทางสายกลางที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบและ 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันภัย ความรู้ และคุณธรรม สุขสรรค์ กันตะบุตร (Kantabutra, 2010)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) มีความสำคัญต่อประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ครอบคลุม ภาคเกษตร ภาคผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ ด้วยจำนวนที่มีมากถึง 2,736,744 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.73 ของ จำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ ก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 5,212,004 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.1

ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศรวมถึงมีการจ้างงานจำนวน 10,749,735 คนเป็นร้อยละ 80.44 ของการจ้างงานรวมทั้งหมดในปี พ.ศ. 2558 การรายงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (Office of small & medium enterprises promotion (OSMEP), 2017)

อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกกระจุกตัวอยู่กับแก้ปัญหาของธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น สุขสรณ์ กันตะบุตร (Kantabutra, 2006; Kantabutra, 2010) โดยไม่มีการนำมาพิจารณากับกิจการขนาดกลางและย่อมมากนัก เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางและย่อมอาจจะขาดความรู้และความเข้าใจในหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำความเข้าใจในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มีในลักษณะเชิงลึกสำหรับธุรกิจขนาดกลางและย่อม นอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นสากลเท่ากับ การบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม ทำให้ธุรกิจขนาดกลางและย่อมไม่รู้ทิศทางในการปฏิบัติตามและไม่ทราบประโยชน์ของการนำหลักการดังกล่าวไปใช้ ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรธุรกิจและผลประโยชน์ที่ธุรกิจจะได้รับ อาทิ ผลการดำเนินงานทางการเงิน สุทธิชัย สุริยันเกียรติแก้ว และเกร์ เอเวอร์รี่ มัทนชัย สุทธิพันธุ์ และสุนิสา แซ่ฟู่ (Suriyankietkaew & Avery, 2016; Suttipun & Saefu, 2017) มูลค่าหลักทรัพย์ กฤตินี ญัฐวุฒิสิตธี อรณัฐ พฤติพิบูลธรรม (Nuttavuthisit, 2005; Pruetipibultham, 2010) หรือคุณค่าของธุรกิจ สุขสรณ์ กันตะบุตร (Kantabutra, 2006; Kantabutra, 2010) แต่ไม่มีการศึกษาใดเลยที่ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ ผลการดำเนินงานของธุรกิจทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน โดยเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดสงขลา เพราะว่าประชากรในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจบริการและการผลิต และเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคมการท่องเที่ยวและการจ้างงาน เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลาง การคมนาคมขนส่งการค้ารวมทั้งเป็นแหล่งลงทุนในอุตสาหกรรมในกลุ่มอาหารแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็ง ปลาป่น รวมถึงผลิตภัณฑ์จากยางพารา และเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว และโรงแรม ทำให้คณะผู้วิจัยเลือกศึกษาธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลาว่าได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และมีผลต่อการดำเนินงานเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด

จากปัญหาวิจัยข้างต้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) การศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา และ 2) ทดสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อตอบคำถามวิจัย 2 ข้อ คือ 1) ธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลามีระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพอย่างไร และ 2) มีความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจหรือไม่ ถ้ามีอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ คือ การขยายการศึกษาวิจัยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจขนาดกลางและย่อมในประเทศไทย และกำหนดทิศทางเพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อม ในกรณี que การศึกษาครั้งนี้พบความสัมพันธ์ รวมทั้งเพื่อทดสอบทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียว่าสามารถใช้อธิบายพลังของผู้มีส่วนได้เสียในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยได้เหมือนกับประเทศที่พัฒนาแล้วหรือไม่ โดยหัวข้อของการศึกษาครั้งนี้จะเริ่มจากทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายระดับและความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ ตามด้วยการทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐานการศึกษา หัวข้อวิธีการศึกษาจะอธิบาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา รวมทั้งข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา
2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐานการศึกษา

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียถูกใช้เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของธุรกิจขนาดกลางและย่อม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ โดยเหตุผลของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของธุรกิจถูกอธิบายด้วยทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย เนื่องจากทุกการกระทำและกิจกรรมของธุรกิจ

นั้นนำไปเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย โดยผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มมีพลังความต้องการ และความสนใจที่แตกต่างกัน ทำให้ธุรกิจต้องตอบสนองความต้องการที่แตกต่างระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย อย่างไรก็ตาม ในอดีตธุรกิจมักให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้เงินกู้ มากกว่าผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น แต่ในปัจจุบันกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่นได้มีพลังในการกดดันธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้ธุรกิจเองก็ต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น ๆ ด้วย อาทิ แรงงาน ลูกค้า ผู้นำเข้าวัตถุดิบ คู่แข่ง รัฐบาล สังคมและชุมชน และสิ่งแวดล้อม Suttipun & Saefu (2015) ดังนั้น ธุรกิจที่มีแนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 องค์ประกอบ และ 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันภัย ความรู้ และคุณธรรม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้

นอกจากนี้ เมื่อธุรกิจสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้ทุกกลุ่ม ธุรกิจก็สามารถได้รับผลตอบแทนที่ดีกลับมาซึ่งองค์กร อาทิ ภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น มูลค่าหลักทรัพย์ คุณค่ากิจการที่สูงขึ้นและผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น Suttipun & Saefu (2015) ดังนั้น ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียยังสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของคู่ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจได้

การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ อาทิ ระดับส่วนตัว ระดับครอบครัว ระดับสังคม และชุมชน ระดับธุรกิจและภาครัฐ รวมถึงระดับประเทศ โดยการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนเองนั้นจะยึดหลักทางสายกลางเพื่อความยั่งยืนในโลกยุคโลกาภิวัตน์ Mongsawad (2010) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกดำเนินโดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรเพื่อแก้ปัญหาทุกภาคส่วนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ และ 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันภัย ความรู้ และคุณธรรม Kantabutra (2010) โดยความหมายของ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะแสวงหาทรัพยากรใหม่จากภายนอก การมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความจริงตามหลักวิชาการ บนหลักศีลธรรมและจริยธรรม การมีภูมิคุ้มกันภัย หมายถึง การเตรียมความพร้อมต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในด้านต่าง ๆ ส่วนความหมายของ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้ หมายถึง การฝึกฝนตนเองให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการที่จะเป็นประโยชน์

ตนเองและผู้อื่น และคุณธรรม หมายถึง การสร้างเสริมตนเองให้ตระหนักในคุณธรรม และพัฒนาพื้นฐานจิตใจในการตระหนักถึงความรู้สึกชอบชั่วดี รวมถึงความซื่อสัตย์สุจริต สถาบันไทยพัฒน์ (Thaipat Institute, 2017)

ส่วนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อการบริหารจัดการภาครัฐกิจในประเทศไทย ถูกนำมาใช้หลังจากประเทศต้องประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งทำให้หลายธุรกิจประสบปัญหาขาดทุนและล้มละลาย เกิดปัญหาการว่างงาน และหน่วยงานภาครัฐก็ไม่ได้มีรายได้จากภาษีเพื่อมาใช้เป็นงบประมาณในการบริหารประเทศเหตุผลของวิกฤตการณ์ทางการเงิน เนื่องจากธุรกิจยังใช้แนวทางในการบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับการแข่งขันด้านราคา การลดต้นทุนเพื่อได้กำไรระยะสั้น โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด รวมทั้งการมองแรงงานเป็นแค่ส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตเท่านั้น Avery (2005) แต่แนวทางการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมตามการบริหารจัดการตามหลักเศรษฐกิจทางเลือก คือ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การดำรงอยู่ของธุรกิจและความยั่งยืน รวมทั้งการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้หลายธุรกิจที่ประสบปัญหา ณ ขณะนั้นได้สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาธุรกิจได้อย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น หลายบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการนำการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ อาทิ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด มหาชน บริษัท ปตท. จำกัด มหาชน บริษัท การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย จำกัด มหาชน ธนาคารกรุงไทย จำกัด มหาชน และบริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกกระจุกตัวอยู่ในการแก้ปัญหของธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น Kantabutra (2006); Kantabutra (2010) โดยไม่มีการนำมาพิจารณากับกิจการขนาดกลาง และย่อม

ผลการดำเนินงานของธุรกิจโดยการวัดผลเชิงคุณภาพ

ผลการดำเนินงานของธุรกิจ คือ ความสำเร็จหรือผลประโยชน์จากการทำงานของธุรกิจ ซึ่งสามารถวัดได้ 2 รูปแบบ คือ ผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงิน และผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นตัวเงิน โดยทั้ง 2 รูปแบบ มีข้อดีข้อเสียในอดีตธุรกิจนิยมที่จะวัดผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว เนื่องจากธุรกิจทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียเพียงบางกลุ่ม อาทิ ผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น และเจ้าหน้าที่เงินกู้ มากกว่าผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น แต่ในปัจจุบันธุรกิจไม่สามารถแสดงผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินได้อย่างเดียว

เพราะพลังของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น ๆ ก็มีบทบาทในการกดดันให้ธุรกิจต้องแสดงผลการดำเนินงานที่ไม่เป็นตัวเงินด้วย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น ๆ ทำให้ในปัจจุบันธุรกิจมีเครื่องมือมากมายในการวัดผลการดำเนินงานทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เช่น การวัดผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ การวัดผลการดำเนินงานตามหลักไทรกัปปียะ เป็นต้น โดยการวัดผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพได้รับความนิยมมากที่สุด

การวัดผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ (Balanced Scorecard) คือ เครื่องมือทางการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ใช้สำหรับการบริหารผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน พร้อมทั้งช่วยในการประเมินผลของธุรกิจและทำให้ธุรกิจสามารถนำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติได้จริง โดยเริ่มต้นจากวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งเป็นขั้นของการกำหนดปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ จากนั้น ธุรกิจจะสร้างดัชนีวัดผลสำเร็จขึ้นเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ถึงเป้าหมายและใช้วัดผลการดำเนินงานในส่วนที่สำคัญต่อกลยุทธ์ การวัดผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพเป็นแนวคิดการวัดผลการดำเนินงานที่เกิดจาก Robert Kaplan และ David Norton ที่พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่นิยมใช้แต่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการเงินเท่านั้น ทั้งสองจึงได้เสนอแนวคิดในเรื่องของการประเมินผลองค์กร โดยพิจารณาตัวชี้วัดในสี่มุมมองแทนการพิจารณาเฉพาะมุมมองด้านการเงินเพียงอย่างเดียว มุมมองทั้ง 4 ด้าน คือ มุมมองทางการเงิน หมายถึง ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ ต้องการให้ธุรกิจประสบความสำเร็จทางการเงินอย่างไร ถ้าไรจึงเป็นตัววัดตัวหนึ่งในมุมมองทางการเงิน มุมมองทางด้านการลูกค้า หมายถึง ลูกค้าต้องการให้ธุรกิจเป็นอย่างไรในมุมมองของลูกค้า คุณภาพสินค้าก็จะเป็นตัววัดตัวหนึ่งในมุมมองทางด้านการลูกค้า มุมมองทางด้านการบริหารภายใน หมายถึง กระบวนการจัดการภายในที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นและลูกค้าเกิดความพอใจในธุรกิจ เช่น คุณภาพ ต้นทุน สุดท้ายคือ มุมมองทางการเรียนรู้และพัฒนา หมายถึง การพัฒนาและปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างยั่งยืน เช่น ความพึงพอใจการทำงานของพนักงาน ปวินท์ เดชะรินทร์ (Decharin, 2004)

มีการศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโดยใช้ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในประเทศไทยมากขึ้น เช่น การวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจเชิงกลยุทธ์ โดยใช้ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ กันยารัตน์ ชีระชนชัยกุล (Thiratanachaiyakul, 2010) หรือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างองค์กรแบบกระจายอำนาจและระดับ การใช้ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของ ปิยะนุช เหตุตอง Hatetong (2016) เป็นต้น อย่างไรก็ดีตามยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผล เชิงคุณภาพ

การพัฒนาสมมุติฐาน

ถึงแม้ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมของความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจที่เป็นตัวเงิน พบว่าผลการศึกษาในอดีตส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจ Nuttavuthisit (2005); Pruetipibultham (2010); Suriyankietkaew & Avery (2016); Suttipun & Saefu (2017) ตัวอย่างเช่น Nuttavuthisit (2005) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินของธุรกิจอัญมณีที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ Suriyankietkaew & Avery (2016) ก็พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินของธุรกิจ Suttipun & Saefu (2017) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปิดเผยข้อมูลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อธุรกิจสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้ทุกกลุ่ม ธุรกิจก็สามารถได้รับผลตอบแทนที่ดีกลับมาอีกครั้ง อาทิ ภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น มูลค่าหลักทรัพย์ คุณค่ากิจการที่สูงขึ้น และผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น Suttipun & Saefu (2017) อย่างไรก็ตามการนำหลักการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจเพิ่มต้นทุนและค่าใช้จ่ายให้กับธุรกิจที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินที่อาจจะไม่ดีขึ้น ดังนั้นจากผลการศึกษาในอดีตที่เกี่ยวข้องข้างต้น การศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

H1: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพอประมาณและผลการดำเนินงานโดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

H2: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการมีเหตุผลและผลการดำเนินงานโดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

H3: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการมีภูมิคุ้มกันภัยและผลการดำเนินงานโดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

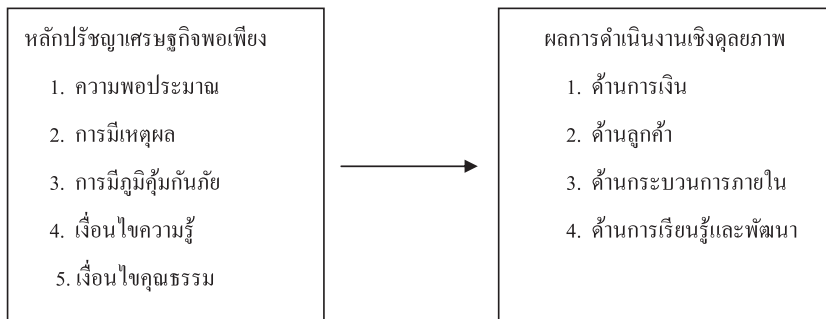
H4: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้และผลการดำเนินงานโดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

H5: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณธรรมและผลการดำเนินงานโดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

นอกจากการทดสอบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงาน โดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม การศึกษายังนำตัวแปรควบคุมมาทดสอบ จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ อายุของธุรกิจ ซึ่งอ้างอิงมาจาก มัทนชัย สุทธิพันธุ์ และนฤมล สิทธิเดช Suttipun & Sittidate (2016) และ มัทนชัย สุทธิพันธุ์ Suttipun (2014)

H6: มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอายุของธุรกิจและผลการดำเนินงาน โดยการวัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อม

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา จำนวนกว่า 20,000 ธุรกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธี Yamane, (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 จะมีจำนวน 400 ธุรกิจ ซึ่งการศึกษาทำการส่งจดหมายที่บรรจุแบบสอบถามไปถึงธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา จำนวน 600 ธุรกิจ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ได้การประยุกต์มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง Suriyankietkaew & Avery (2016); Suttipun & Saefu (2017) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ ส่วนที่ 2 ได้แก่ ระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่วนที่ 3 ได้แก่ ระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพ

โดยข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 จะวัดตามแบบ Likert Scale จำนวน 5 ระดับ คือ 5 เท่ากับ มากที่สุด 4 เท่ากับ มาก 3 เท่ากับ ปานกลาง 2 เท่ากับ น้อย และ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด แบบสอบถามถูกส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม และความถูกต้องของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยแบบสอบถาม ถูกจัดส่งจัดส่งทางจดหมายและให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งกลับได้ด้วยซองจดหมาย ข้างใน นอกจากนี้ การศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการ คำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค Cronbach, (1951) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาคของแบบสอบถามมีค่า เท่ากับ 0.898 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่สูง กว่าค่าที่ยอมรับได้ที่ 0.600 โดยการวัดค่าตัวแปรถูกสรุปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวัดค่าตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปร	คำย่อ	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
1. ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ	Y	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
ตัวแปรอิสระ		
1. ความพอประมาณ	X1	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
2. การมีเหตุผล	X2	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
3. การมีภูมิคุ้มกันภัย	X3	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
4. เงื่อนไขความรู้	X4	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
5. เงื่อนไขคุณธรรม	X5	Likert scale จำนวน 5 ระดับ
ตัวแปรควบคุม		
1. อายุของธุรกิจ	X6	จำนวนปีจัดตั้งธุรกิจ

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการทดสอบ ความสัมพันธ์เชิงพหุ โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาใช้ศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพ ของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์ Suttipun (2014) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์เชิงพหุคูณนำมาใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา โดยมีสมการ ดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + \text{error (โมเดล 1)}$$

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + \text{error (โมเดล 2)}$$

โดย

$$Y = \text{ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ}$$

$$X_1 = \text{หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ}$$

$$X_2 = \text{หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผล}$$

$$X_3 = \text{หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย}$$

$$X_4 = \text{หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้}$$

$$X_5 = \text{หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม}$$

$$X_6 = \text{อายุของธุรกิจ (ปี)}$$

นอกจากนี้ การศึกษายังทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูลโดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานในแต่ละด้าน ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

จากแบบสอบถาม จำนวน 600 แบบสอบถามที่จัดส่งไปให้ธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา ได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับ จำนวน 486 แบบสอบถาม (ร้อยละ 81) แต่มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้จำนวน 438 แบบสอบถาม (ร้อยละ 73) โดยผลการศึกษาในตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ระดับของผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เชิงพรรณนาของระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	N	Max	Min	Mean	Rank
ความพอประมาณ	438	5	2.50	4.22	1
การมีเหตุผล	438	5	1.50	4.04	3
การมีภูมิคุ้มกันภัย	438	5	1.00	3.93	4
เงื่อนไขความรู้	438	5	1.50	3.93	4
เงื่อนไขคุณธรรม	438	5	2.25	4.15	2
ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ	N	Max	Min	Mean	Rank
มุมมองทางด้านการเงิน	438	5	1.25	3.88	4
มุมมองทางด้านลูกค้า	438	5	2.50	4.08	1
มุมมองทางด้านการกระบวนการภายใน	438	5	1.50	4.03	2
มุมมองทางด้านการเรียนรู้และพัฒนา	438	5	1.75	4.01	3
ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ	438	5	2.25	4.00	

จากตารางที่ 3 ใช้ทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม กับผลการดำเนินงานธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระหว่างการปฏิบัติตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม กับผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพอย่างเป็นนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 Correlation matrix

	Y	X1	X2	X3	X4	X5
Y	1	.541**	.647**	.642**	.673**	.644**
X1		1	.587**	.474**	.507**	.529**
X2			1	.560**	.609**	.539**
X3				1	.636**	.517**
X4					1	.550**
X5						1

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ * ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ ผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจ ขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา นอกจากนี้ตารางที่ 3 ยังใช้ทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อทดสอบความเกี่ยวพันและความสอดคล้องของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทุกตัวว่าเป็นตัวแปรเดียวกันหรือไม่ ซึ่งผลจากการทดสอบโดยใช้สหสัมพันธ์พบค่า VIF สูงสุด เท่ากับ 3.709 ซึ่งค่า VIF ไม่ควรเกิน 10 ธานินทร์ ศิลป์จารุ (Silpcharu, 2010) ดังนั้น สรุปได้ว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธี Multiple Regression Model ได้

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 โมเดล โดยผลการศึกษาจากทั้ง 2 โมเดลพบความสัมพันธ์ เชิงบวกระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรมกับผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับความสำคัญ 0.01 แต่การศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ และผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับความสำคัญ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของ Nuttavuthisit (2005); Pruetipibultham (2010); Suriyankietkaew & Avery (2016) และ Suttipun & Saefu (2017) โดยเหตุผลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว คือ เมื่อธุรกิจตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้ทุกกลุ่ม ธุรกิจก็สามารถได้รับผลตอบแทนที่ดีกลับมาซึ่งองค์กร อาทิ ภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น มูลค่าหลักทรัพย์ และคุณค่ากิจการที่สูงขึ้น รวมถึงผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น Suttipun & Saefu (2015) ส่วนตัวแปรด้านอายุของธุรกิจ (ตัวแปรควบคุม) การศึกษาครั้งนี้พบความสัมพันธ์อย่างเป็นนัยสำคัญเชิงลบระหว่างอายุของธุรกิจและผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยธุรกิจที่มีอายุน้อยกว่าอาจให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพมากกว่าธุรกิจที่มีอายุมากกว่าที่อาจจะให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงินเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงพหุ

ตัวแปร	โมเดล 1		โมเดล 2	
	B	t (sig.)	B	t (sig.)
ค่าคงที่	-	3.561 (.000**)	-	4.273 (.000**)
X1	.061	1.494 (.136)	.071	1.794 (.074)
X2	.201	4.588 (.000**)	.216	5.044 (.000**)
X3	.207	4.931 (.000**)	.208	5.076 (.000**)
X4	.247	5.483 (.000**)	.224	5.061 (.000**)
X5	.258	6.384 (.000**)	.248	6.259 (.000**)
X6	-	-	-.139	-4.540 (.000**)
R ²	.616		.635	
Adj R ²	.611		.630	
F (sig.)	128.179 (.000**)		115.502 (.000**)	
Max VIF	2.153		3.709	

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ * ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

นอกจากนี้ การศึกษายังทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงดุลยภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา โดยผลการศึกษาด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายในพบความสัมพันธ์อย่างเป็นนัยสำคัญเชิงบวกระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ แต่ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ และผลการดำเนินงานของธุรกิจ ส่วนผลการดำเนินงานเชิงดุลยภาพด้านการเรียนรู้และพัฒนา ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย และผลการดำเนินงานของธุรกิจ นอกจากนี้ ผลการศึกษาแสดงความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างอายุของธุรกิจและผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงดุลยภาพทั้ง 4 ด้าน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว

ตัวแปร	การเงิน		ลูกค้า		กระบวนการภายใน		การเรียนรู้และพัฒนา	
	B	t (sig.)	B	t (sig.)	B	t (sig.)	B	t (sig.)
ค่าคงที่	-	2.523 (*)	-	1.863 (**)	-	2.441 (*)	-	2.427 (*)
X1	.004	.075	.093	1.890	.042	.987	.110	2.229 (*)
X2	.240	4.457 (**)	.139	2.610 (**)	.201	4.376 (**)	.153	2.881 (**)
X3	.246	4.776 (**)	.177	3.490 (**)	.202	4.601 (**)	.084	1.658
X4	.162	2.917 (**)	.148	2.715 (**)	.257	5.438 (**)	.197	3.600 (**)
X5	.120	2.411 (*)	.256	5.236 (**)	.218	5.139 (**)	.261	5.332 (**)
X6	-.119	-3.101 (**)	-.106	-2.792 (**)	-.125	-3.797 (**)	-.124	-3.279 (**)
R ²	.424		.441		.582		.442	
Adj R ²	.415		.433		.575		.434	
F (sig.)	48.739 (.000**)		52.432 (.000**)		92.251 (.000**)		52.630 (.000**)	
Max VIF	2.353		3.529		1.090		2.127	

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ * ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมาก โดยธุรกิจขนาดกลางและย่อมในจังหวัดสงขลาปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suttipun & Saefu (2017) ที่พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากเนื่องจากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน การตัดสินใจของผู้บริหารถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจนั้นต้องอาศัยความรู้ ความมีเหตุผล มีความรอบคอบ มีความระมัดระวัง และมีความมีคุณธรรมเพื่อมิให้ธุรกิจเกิดความเสียหาย นอกจากนี้ ระดับผลการดำเนินงานของธุรกิจด้วยตัววัดผลเชิงคุณภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะผลการดำเนินงานของธุรกิจในด้านลูกค้าซึ่งมีค่าสูงสุด สำหรับวัตถุประสงค์ที่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพของธุรกิจ ผลการศึกษายังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัย ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม กับผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับความสำคัญ แต่การศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ และผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพที่ระดับความสำคัญ ผลการศึกษาค้างนี้สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตของ Nuttavuthisit (2005); Pruetipibultham (2010); Suriyankietkaew & Avery (2016) และ Suttipun & Saefu (2017) โดยเหตุผลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังกล่าว คือ เมื่อธุรกิจตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้ทุกกลุ่ม ธุรกิจก็สามารถได้รับผลตอบแทนที่ดีกลับมาซึ่งองค์กร อาทิ ภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น มูลค่าหลักทรัพย์/คุณค่ากิจการที่สูงขึ้น รวมถึงผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น Suttipun & Sittidate (2016) นอกจากนี้ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหัวข้อที่พบความสัมพันธ์ กับผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพมีความเป็นสากลอยู่มาก อาทิ ด้านการมีเหตุผลถูกใช้เพื่ออธิบายแผนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจ ด้านการมีภูมิคุ้มกันภัยเปรียบเสมือนการจัดการความเสี่ยงของกิจการ ส่วนด้านความรู้และคุณธรรมของกิจการเปรียบเสมือนการกำกับดูแลกิจการ Suttipun & Saefu (2017)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้างนี้ คือ ความสามารถในการขยายการศึกษาวิจัย การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจขนาดกลางและย่อมในประเทศไทย และกำหนดทิศทางเพื่อเสนอแนะแนวทางและประโยชน์ของการนำหลักการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อมเหมือนกับธุรกิจขนาดใหญ่ ผลการศึกษาได้พิสูจน์ถึงความเป็นสากลของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถถูกใช้เพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานของธุรกิจ ความสามารถในการแข่งขัน ภาพลักษณ์ที่ดีของกิจการ รวมถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาค้างนี้พบความสัมพันธ์ ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินงานของธุรกิจแบบคุณภาพซึ่งวัดผลการดำเนินงานทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนี้ ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพก็สามารถอธิบายถึงพลังของผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ ในการกดดันให้ธุรกิจ ต้องดำเนินธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยไม่จำกัดที่ผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่มอย่างในอดีต

อย่างไรก็ตาม การศึกษามีข้อจำกัด อาทิ ประชากรที่การศึกษาใช้เป็นเพียงธุรกิจขนาดกลางขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเท่านั้น แต่ไม่ได้พิจารณาถึงธุรกิจจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนี้การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งอาจมีข้อจำกัดจากคำตอบที่ได้จากคำถามปลายปิด ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในการศึกษานี้ ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไปในอนาคต คือ การขยายพื้นที่ในการศึกษาเป็นระดับภาค รวมทั้งศึกษาในเชิงเปรียบเทียบของธุรกิจขนาดกลางและย่อมในแต่ละภูมิภาคว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และอาจจะมีการศึกษาโดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือแบบโครงสร้างเพื่อได้คำตอบจากคำถามปลายเปิด

References

- Avery, G. C. (2005). **Leadership for sustainable futures: achieving success in a competitive world**. Cheltenham, U.K. : Edward Elgar Publishing.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometric**. **16(1)**. 297-334.
- Decharin, P. (2004). **Implementing balance scorecard (4th ed.)**. Bangkok : Chulalongkorn University. (in Thai)
- Hatetong, P. (2016). **The relationship between ownership structure, environment, and performance measurement of finance and non-finance**. In Research for Well-Being. 156-163. July 7-8, 2016, Walairuk University. Nakhonsithammarat : Walairuk University. (in Thai)
- Kantabutra, S. (2006). Relating vision-based leadership to sustainable business performance: a Thai perspective. **Kravis Leadership Institute Leadership Review**. **6(Spring)**. 37-53. (in Thai)
- Kantabutra, S. (2010). **Sufficiency economy philosophy practices in business sector for sustainability**. Bangkok : National Institute of Development Administration (NIDA). (in Thai)
- Kantabutra, S. (2010). Philosophy of sufficiency economy in business and sustainable development. **Human Resource Management by Sufficiency Economy Philosophy**. **4(1)**. 143-185. (in Thai)
- Mongsawad, P. (2010). The philosophy of the sufficiency economy: a contribution to the theory of development. **Asia-Pacific Development Journal**. **17(1)**. 123–143. (in Thai)
- Nindum, S & Rattanasimakul, K. (2017). The Diffusion of Philosophy of the Economic Sufficiency in Thai Mass Media, and Understanding and Acceptance of People in Chiang Rai Province. **Journal of Management Science Chiang Rai Rajabhat University**. **12(1)**. 1-34. (in Thai)
- Nuttavuthisit, K. (2005). **Applying sufficiency economy philosophy in business organizations: a case of Panda Jewelry**. Bangkok : Office of National Economic and Social Development Board. (in Thai)

- Office of small & medium enterprises promotion (OSMEP). (2017). **Small and Medium Sized Enterprise Situation Report**. Retrieved November 8, 2017, from www.sme.go.th. (in Thai)
- Pruetipibultham, O. (2010). The sufficiency economy philosophy and strategic HRD : a sustainable development for Thailand. **Human Resource Development International**. **13(1)**. 99-110. (in Thai)
- Silpcharu, T. (2010). **Research and statistical analysis by SPSS (11st ed.)**. Bangkok : S.R. Printing Mass Product. (in Thai)
- Suriyankietkaew, S. & Avery, G. (2016). Sustainable leadership practices driving financial performance: empirical evidence from Thai SMEs. **Sustainability**. **8(1)**. 1-14. (in Thai)
- Suttipun, M. (2014). Corporate characteristics, CSR reporting, and firm financial performance: an evidence of Thailand. **Corporate Ownership and Control**. **12(1)**. 844-855. (in Thai)
- Suttipun, M. & Saefu, S. (2017). Investigation of sufficiency economy philosophy reporting in Thailand. **DLSU Business & Economics Review**. **26(2)**. 53-65. (in Thai)
- Suttipun, M. & Sittidate, N. (2016). Corporate social responsibility reporting and operation performance of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. **Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities**. **22(1)**. 269-295. (in Thai)
- Teeratanachaikul, K. (2010). Performance measurement by balance scorecards in software industry. **Srinakharinwirot Business Journal**. **2(1)**. 135-147. (In Thai)
- ThaiPat Institute. (2017). **The KPI's of Sustainable Development Reporting of Listed Company in the Stock Exchange of Thailand**. Retrieved October 3, 2017, from www.thaipat.org. (in Thai)
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis (3nd ed.)**. New York : Harper and Row.